

Sygn. akt I C 1733/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Modrzyński

Protokolant: starszy sekret. sądowy Monika Falkiewicz

po rozpoznaniu w dniu: 2 listopada 2016 r. w Toruniu

sprawy z powództwa: **małoletniej M. S. działającej przez opiekuna prawnego M. K. (1)**

przeciwko: **(...) S.A. w W.**

o **zapłatę**

- zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki małoletniej M. S. kwotę **86.000 zł** (osiemdziesiąt sześć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty
- oddala powództwo w pozostałym zakresie
- zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2038 zł (dwa tysiące trzydzieści osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego
- nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu kwotę 4716,64 zł (cztery tysiące siedemset szesnaście złotych sześćdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania
- nakazuje pobrać od powódki z zasądzonych świadczeń na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu kwotę 2734,36 zł (dwa tysiące siedemset trzydzieści cztery złote trzydzieści sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania

Wojciech Modrzyński

IC 1733/15

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Toruniu wpłynął pozew B. S. i małoletniej M. S. działającej przez opiekuna M. K. (1) przeciwko (...) S.A. w W. o zapłatę zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych związanych z zerwaniem więzi rodzinnych na skutek śmierci A. S. (1) w wypadku komunikacyjnym. Swoje żądania powódki oparły na art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Małoletnia powódka M. S. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kwoty 136.000 zł wraz z odsetkami od dnia 10 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7200 zł powiększonych o opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 34,00zł.

Powódka B. S. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kwoty 56.000 zł wraz z odsetkami od dnia 10 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7200 zł powiększonych o opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 34,00zł.

W uzasadnieniu swego pozwu pełnomocnik powódek wskazał, iż w dniu 17 kwietnia 2006 roku kierujący pojazdem marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) S. K. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa i wykonując manewr wyprzedzania nie zachował szczególnej ostrożności, czym doprowadził do zderzenia z wyprzedzonym pojazdem marki (...) o nr rej. (...), po czym stracił panowanie nad samochodem i po zjechaniu na lewe pobocze dachował. Na skutek obrażeń odniesionych w wypadku zmarła pasażerka samochodu (...) nr rej. (...) – A. S. (1). A. S. (1) była córką B. S. i matką małoletniej M. S.. Pojazd sprawcy wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie ubezpieczeniowym. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 27 kwietnia 2015 roku małoletnia M. S. została umieszczona w rodzinie zastępczej u M. K. (1). Pełnomocnik powódki wskazał, iż zgodnie z dominującym poglądem w orzecznictwie spowodowanie śmierci osoby najbliższej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Powódki do dnia dzisiejszego odczuwają ból po stracie najbliższej im osoby. B. S. miała 41 lat w chwili śmierci córki. Przez 21 lat dbała o zdrowie, wychowanie i utrzymanie swojej córki, która do śmierci z nią mieszkała. Zmarła była bardzo utalentowana plastycznie. Była osoba dojrzałą i wrażliwą.

Małoletnia M. S. w dniu śmierci matki miała zaledwie 8 miesięcy. Powódka w dramatycznych okolicznościach utraciła jednego z gwarantów swojego bezpieczeństwa i opiekuna. Nigdy nie zdołała poznać swojej matki.

Bez wątpienia wypadek z dnia 17 kwietnia 2006 roku pozostawił nieodwracalny ślad w psychice powódek, wskutek czego odczuwają one żal, smutek i poczucie niesamowitego osamotnienia i niesprawiedliwości.

Powódki reprezentowane przez profesjonalnego pełnomocnika pismem z dnia 28 listopada 2014 roku zgłosiły pozwanemu roszczenie o zadośćuczynienie. Pozwany decyzją z dnia 9 stycznia 2015 roku wypłacił na rzecz powódek kwoty po 14.000 zł tytułem zadośćuczynienia. W ocenie powódek przyznane im w postępowaniu likwidacyjnym kwoty są zaniżone i nieadekwatne do poniesionej przez nie krzywdy. W ocenie pełnomocnika powódek termin wymagalności roszczenia dochodzonego pozwem winien być liczony od dnia wydania merytorycznej decyzji w sprawie żądania zadośćuczynienia tj. 9 stycznia 2015 roku. W tym dniu pozwany posiadał wszelkie informacje pozwalające mu na wydanie właściwych decyzji, co uzasadnia zasądzenie dochodzonych kwot z odsetkami liczonymi od dnia następnego po dniu wydania decyzji.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódek zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany potwierdził, iż powódki zgłosiły szkodę i żądanie wypłaty zadośćuczynienia. Sprawa została zarejestrowana pod numerem (...). Pozwany przyznał, iż sprawca wypadku, w którym zginęła A. S. (1) – S. K. posiadał umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie. Po przeprowadzeniu czynności likwidacyjnych pozwany uznał swoją odpowiedzialność za wypadek i wypłacił powódkom zadośćuczynienie. Obie powódki otrzymały zadośćuczynienie w kwocie po 14.000zł, a M. S. ponadto otrzymała odszkodowanie i rentę. W ocenie strony pozwanej poczucie żalu i krzywdy po śmierci są reakcjami adekwatnymi do zaistniałej sytuacji w jakiej powódki wówczas się znalazły i okoliczności te nie mogą stanowić wyłącznej podstawy dla przyznania im zadośćuczynienia. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż od wypadku drogowego, w którym zginęła A. S. (1) minęło prawie 10 lat. Po zdarzeniu nie wystąpiono z żądaniem zadośćuczynienia. Powódki przeżyły żałobę i w ocenie pozwanego nie wykazały aby zdarzenie to miało negatywny wpływ na ich życie. Pozwany zakwestionował także wysokość dochodzonych kwot zadośćuczynienia. W ocenie pełnomocnika pozwanego na rozmiar krzywdy wpływ mają wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia osoby bliskiej np. nerwicy, depresji itp., czego w niniejszej sprawie nie wykazano.

Pełnomocnik pozwanego zakwestionował także żądanie naliczania odsetek ustawowych od dnia 10 stycznia 2015 roku, bowiem w jego ocenie odszkodowanie należne tytułem zadośćuczynienia jest wymagalne dopiero z datą wyrokowania i dopiero z tą chwilą pozwany jest zobowiązany do wypłaty zadośćuczynienia.

Postanowieniem z dnia 29 września 2015 roku Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową co do roszczenia powódki B. S. i w tym zakresie przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w T..

Na rozprawie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd, ustalił, co następuje:

W dniu 17 kwietnia 2006 roku, około godziny 19,25 w miejscowości G. kierujący niesprawnym technicznie pojazdem marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) S. K., nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa i wykonując manewr wyprzedzania nie zachował szczególnej ostrożności, czym doprowadził do zderzenia z wyprzedzonym pojazdem marki (...) o nr rej. (...), po czym stracił panowanie nad samochodem i po zjechaniu na lewe pobocze dachował. Na skutek obrażeń odniesionych w wypadku zmarła pasażerka samochodu (...) nr rej. (...) – A. S. (1). Za powyższy czyn S. K. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 17 lipca 2006 roku w sprawie sygn. akt II K 420/06 na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 letni okres próby.

Dowód: wyrok k- 28 akt

Zmarła A. S. (1) była matką małoletniej M. S.. W chwili śmierci matki M. S. miała 8 miesięcy. Małoletnia powódka brała udział w wypadku, ale nie odniosła poważniejszych obrażeń. Po śmierci matki M. S. pozostała pod opieką ojca – sprawcy szkody S. K.. Przed śmiercią A. S. (1) wraz z córką M. mieszkała u swoich rodziców B. i J. S. w ich spółdzielczym mieszkaniu. W kwietniu 2006 roku z A. S. (1) zamieszkiwał także jej partner i ojciec M. – S. K.. A. S. (1) wraz z córką i partnerem zajmowali jeden pokój w mieszkaniu. Po śmierci A. wszyscy w rodzinie obwiniali za jego spowodowanie S. K.. Po kilku miesiącach S. K. wyprowadził się z małoletnią M. S. do swojej siostry, a następnie wyprowadził się na (...).

Dowód: zeznanie T. L. (1) złożone 7 marca 2016r, 00:05:43 k 266

zeznanie świadka M. M. (2) złożone 7 marca 2016, 00:16:14 k-266

zeznanie B. S. złożone 7 marca 2016r., 00:25:59, k -267

W 2013 roku S. K. przywiózł małoletnią M. K. (2) na wakacje do swojej matki – M. K. (1). Sam wyjechał do pracy poza granice Polski. S. K. zerwał więzi z córką i pozostawił ją u swojej matki.

Dowód: zeznanie B. S. złożone 7 marca 2016r., 00:25:59, k -267

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Toruniu powierzył M. K. (1) zamieszkałej w G. wykonywanie bieżącej pieczy nad małoletnią M. S. urodzoną (...) w C.. Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy w T.w sprawie III Nsm 478/14 na podstawie art. 109§1 i 2 pkt 5 krio umieścił małoletnią M. s.w rodzinie zastępczej u M. K. (1).

Dowód: postanowienie z 20.08.2014 k-44 i n.

postanowienie z 27.04.2015r. k – 46 i n.

Aktualnie małoletnia M. S. nie ujawnia objawów choroby psychicznej ani innych zaburzeń psychicznych i emocjonalnych. Rozwój umysłowy małoletniej powódki jest dysharmonijny na poziomie powyżej przeciętnej. W chwili śmierci mamy M. miała 8 miesięcy i ze względu na wiek rozwojowy dziecko nie było w stanie świadomie dostrzec sytuacji utraty mamy. Stan psychiczny dziecka był wtedy uzależniony od jakości opieki innych dorosłych bez związku z utratą mamy. Wiąż emocjonalna z mamą była ukształtowana w sposób adekwatny do wieku metrykalnego

dziecka. Tak wczesna utrata mamy skutkowała brakiem możliwości budowania więzi przez wspólne doświadczenia życiowe. Przejęcie opieki przez ojca i brak jego starania o zachowanie pamięci o mamie skutkuje tym, że aktualnie obraz mamy nie jest obecny w jej świadomości i nie odwołuje się do niego w codziennym życiu. Dziecko w chwili utraty mamy nie miało świadomości jej odejścia i w związku z tym nie można mówić o stopniu cierpienia i bólu, jak również o procesie żałoby i sposobie jego przeżywania. Konsekwencją utraty mamy było przejęcie opieki przez ojca. Opieka ta nie była adekwatna do potrzeb dziecka i jej wieku rozwojowego i w tym sensie było to niekorzystne dla stabilności dziecka. Przejęcie opieki przez babcię panią M. K. (1) w sposób istotny poprawiło sytuację życiową dziecka, kompensując wcześniejsze doświadczenia życiowe i stabilizując je emocjonalnie. Nie ma wskazań do ustalenia uszczerbku na zdrowiu nieletniej. Małoletnia dobrze radzi sobie w szkole, nie ma problemów w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami. Wraz z babcią odwiedza grób matki. Czasem wspomina matkę.

Dowód: opinia biegłych k 278 i n.

zeznanie T. L. (1) złożone 7 marca 2016r, 00:05:43 k 266

zeznanie świadka M. M. (2) złożone 7 marca 2016, 00:16:14 k-266

zeznanie B. S. złożone 7 marca 2016r., 00:25:59, k -267

Pismem z dnia 12 lipca 2007 roku pełnomocnik M. S., B. S., J. S. wystąpił do (...) S.A. o: wypłatę skapitalizowanej renty alimentacyjnej dla małoletniej M. S. w wysokości 145.000zł oraz odszkodowania w kwocie 50.000 zł, a dla B. i J. S. odszkodowania w kwocie 30.000 zł oraz 1500 zł z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu. W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego małoletniej M. S. przyznane zostało odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej na podstawie art. 446 k.c. w wysokości 40.000 zł oraz miesięczna renta odszkodowawcza w wysokości 500 zł. Rodzicom zmarłej A. J. i B. S. wypłacono odszkodowanie w wysokości po 15.000 zł

Dowód: pismo pełnomocnika k – 114,

pismo (...) k – 129v,

pismo (...) k 122v

Małoletnia M. S. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, pismem z dnia 28 listopada 2014 roku, wystąpiła do (...) SA o wypłatę kwoty 180.000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24§1 k.c., wypłatę kwoty 70.000 zł tytułem odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej na podstawie 24§1 k.c. oraz wypłaty renty alimentacyjnej w wysokości 500 zł wraz z kapitalizacją renty za okres ostatnich trzech lat liczonych od dnia zgłoszenia szkody.

Dowód: pismo pełnomocnika powódki k – 50 i n.

Decyzją z dnia 9 stycznia 2015 roku (...) S.A. przyznało małoletniej M. S. zadośćuczynienie w wysokości 14.000 zł i jednocześnie poinformowało pełnomocnika, iż w zakresie pozostałych roszczeń tj. żądania odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej i renty alimentacyjnej to roszczenia te zostały już spełnione w 2007 roku na rzecz uprawnionej.

Dowód: decyzja k 54-55

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie złożonych do akt dokumentów, zeznań świadków: T. L. (2), M. M. (2), B. S. oraz opinii biegłych z zakresy psychologii w osobie I. S. i psychiatrii B. R.. Pozwany nie kwestionował okoliczności wypadku, w którym zginęła A. S. (1) oraz faktu posiadania ubezpieczenia OC przez sprawcę wypadku w (...) SA

Sąd uznał złożone do akt sprawy dokumenty - w szczególności akta szkody, wyrok Sądu Rejonowego w sprawie II K 420/06, postanowienia Sądu Rejonowego w sprawie III Nsm 478/14 za w pełni wiarygodne. Zarówno wyrok i jak i wskazane postanowienia Sądu mają walor dokumentów urzędowych i korzystają z domniemań wynikających z art. 244 k.p.c. – ich zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zarówno wskazane wyżej dokumenty jak i pozostałe dokumenty prywatne, w tym dokumentacja z postępowania likwidacyjnego szkody nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a ich prawdziwość nie budziła wątpliwości Sądu.

Sąd uznał również za w pełni wiarygodne zeznania świadków: T. L. (2), M. M. (2), B. S.. Zeznania te są spójne, logiczne, konsekwentne i wzajemnie się uzupełniają. Znajdują także potwierdzenie w złożonych do akt sprawy dokumentach, którym Sąd dał wiarę. T. L. (2), M. M. (2), i B. S. mają kontakt z małoletnią M. S., mają możliwość obserwowania jej zachowań w codziennych życiowych sytuacjach. Potwierdzili, iż małoletnia jest pod opieką babci M. K. (1) i od tej pory rozwija się prawidłowo.

Sąd uznał również opinię biegłych: I. S. i B. R. za w pełni wiarygodną. Biegłe są specjalistkami z zakresu psychologii i psychiatrii. Swoją opinię wydali po przeprowadzeniu badań małoletniej powódki. Wnioski płynące z opinii są spójne, logiczne i konsekwentne. Biegłe w sposób szczegółowy, logiczny odniosły się do zarzutów podnoszonych do opinii i wyjaśniły wszelkie wątpliwości, co do wniosków końcowych zawartych w opinii. Podnoszone przez pełnomocnika powódki zarzuty do opinii stanowią w istocie nieuprawnioną i nieopartą żadnymi faktami polemikę z wnioskami zawartymi w opinii.

Jedyną okolicznością sporną w niniejszym postępowaniu była wysokość zadośćuczynienia jakie winno zostać przyznane powódce w związku z naruszeniami dóbr osobistych polegających na zerwaniu więzi rodzinnej spowodowanej tragiczną śmiercią matki w następstwie wypadku komunikacyjnego. W ocenie pełnomocnika powódki przyznane powódce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wysokości 14.000 zł było zbyt niskie i nie uwzględniało rzeczywistych szkód niematerialnych i cierpień jakich doznała powódka w następstwie wypadku. Zadośćuczynienie winno zostać powiększone do łącznie 150 000 zł, bowiem tylko tak ustalona kwota stanowiłaby realne naprawienie szkody niematerialnej, tj. cierpień małoletniej powódki.

W ocenie pozwanego żądanie pozwu jest wygórowane. Powódka nie wykazała w niniejszej sprawie szczególnych następstw wypadku, w którym zginęła jej matka. W chwili jej śmierci powódka miała 8 miesięcy i pamięta matkę tylko z opowiadań. Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, w ocenie pozwanego, dotychczas wypłacone zadośćuczynienie w wysokości 14.000 zł, a także odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej w kwocie 40.000 zł i wypłacana powódce renta w wysokości 500 zł są wystarczające za szkody jakich doznała powódka w wyniku tragicznej śmierci swojej matki. Zdaniem pełnomocnika pozwanego zadośćuczynienie w wysokości łącznej 14.000 zł spełnia swoją rolę kompensacyjną i stanowi realne naprawienie szkody niemajątkowej.

Nie ulega wątpliwości, że w świetle najnowszych poglądów doktryny i orzecznictwa, które w pełni podziela Sąd Okręgowy, że szczególna więź emocjonalna między zmarłą a jej córką stanowi dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c., mieści się ona bowiem w gronie pewnych wartości niematerialnych, związanych z funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, uznanych za doniosłe i zasługujących na ochronę. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. (III CZP 76/10), skoro do katalogu dóbr osobistych zalicza się m.in. prawo do prywatności, intymności, prawo do planowania rodziny, to czemuż za takie dobro nie można by uznać prawa do więzi rodzinnych, stanowiących podstawę funkcjonowania jakże istotnej jednostki społecznej - rodziny. Słusznie zauważa Sąd Najwyższy, że skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori - może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 23 września 2005 r. (I ACa 554/05) twierdząc, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 KC. W ocenie Sądu Okręgowego

nie istnieją zatem żadne uzasadnione powody, które skutkowałyby odmową zaliczenia więzi istniejących między członkami rodziny do katalogu dóbr osobistych i pozbawieniem ich ochrony.

Sąd Najwyższy dopuścił możliwość kompensaty samej tylko krzywdy twierdząc, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24§1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Zapatrywanie to w pełni podziela Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę. Nie sposób bowiem odmówić prawa do kompensaty krzywdy powstałej wskutek naruszenia dobra osobistego, a to prawa do bycia z osobą bliską z tej tylko przyczyny, że utrata osoby bliskiej nie implikowała jednocześnie powstania szkody w znaczeniu materialnym. Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 24.k.c.)

Jak wynika z przytoczonych przepisów polskie prawo nie przewiduje zamkniętego katalogu dóbr chronionych prawnie. Jak wynika z przytoczonego orzeczenia Sądu Najwyższego za dobro osobiste uznać należy również więzi rodzinne łączące ojca z dziećmi czy żonę i męża.

Tym niemniej, aby dochodzić zadośćuczynienia za ich naruszenie, nie wystarczy samo wskazanie zdarzenia, które spowodowało to naruszenie, ale także powód musi wskazać jakie konkretnie dobra osobiste zostały naruszone. W omawianej sprawie powódka wykazała, iż na skutek bezprawnego działania sprawcy szkody S. K., który był ubezpieczony w pozwanym Towarzystwie ubezpieczeniowym doszło do naruszenia jej dóbr osobistych związanych z zerwaniem więzi rodzinnej z matką.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Uwzględniając kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia dóbr osobistych, uznaje się, że wysokość zadośćuczynienia winna zależeć przede wszystkim od wielkości doznanej krzywdy. Dla jej sprecyzowania i przyjęcia „odpowiedniej” sumy zadośćuczynienia uwzględnić należy takie okoliczności, jak:

- rodzaj naruszonego dobra,
- rozmiar doznanej krzywdy – oceniana obiektywnie,
- intensywność naruszenia – oceniana obiektywnie,
- stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z dokonanego naruszenia dobra osobistego, w tym także niewymiernych majątkowo,
- nieodwracalność skutków naruszenia,
- stopień winy sprawcy,
- sytuację majątkową i osobistą zobowiązanego (por. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1010/00, OSNC 2003, nr 4, poz. 56; wyrok SN z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1421/2000, niepubl.; wyrok SA w Warszawie z

dnia 22 lutego 2004 r., II ACa 641/03, Wokanda 2004, nr 9, s. 44; wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 245/2005, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 101; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008 r., I ACa 1150/06, OSAW 2008, nr 4, poz. 110;- Agnieszka Rzetecka Gil - Komentarz do art. 448 k.c. Lex).

Przyznanego poszkodowanemu zadośćuczynienia nie należy zatem traktować na zasadzie ekwiwalentności, którą charakteryzuje wynagrodzenie szkody majątkowej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że S. K., który był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym powodując wypadek drogowy w wyniku którego śmierć poniosła A. S. (1) naruszył dobra osobiste związane z więziami rodzinnymi swojej córki M. S.. W ocenie Sądu żądana w pozwie kwota zadośćuczynienia – 136.000 zł na rzecz powódki jest przy uwzględnieniu dotychczas przyznanego w postępowaniu likwidacyjnym zadośćuczynienia kwotą zbyt wysoką i nieadekwatną do stopnia naruszenia dóbr osobistych powódki. Zadośćuczynienie w łącznej kwocie 100.000 zł spełni swoje funkcje kompensacyjne i nie będzie stanowiło wzbogacenia dla powódki. W tej sytuacji Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 86.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W wyniku wypadku powódka bezpowrotnie straciła matkę. Naruszenie dóbr osobistych miało charakter nieodwracalny. Wbrew stanowisku pozwanego fakt, iż w chwili śmierci matki powódka miała 8 miesięcy nie przemawia za zmniejszeniem należnego jej z tego tytułu zadośćuczynienia. Prawidłowy rozwój emocjonalny każdego człowieka wymaga udziału w jego wychowaniu obojga rodziców. Fakt utraty jednego z rodziców w młodym wieku ma niewątpliwie wpływ na kształtowanie osobowości człowieka. Sąd Okręgowy rozpoznający powyższą sprawę w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku SN z dnia 17 kwietnia 2015 roku w sprawie sygn. akt III CSK 173/14 (lex nr 1745796) wskazując, iż o rozmiarze krzywdy małego dziecka doznanej wskutek śmierci matki decyduje przede wszystkim, mówiąc najogólniej, pozbawienie, niedającego się przecenić, udziału matki w życiu dziecka, jego rozwoju, dorastaniu, dojrzewaniu. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 3 lutego 2015 roku w sprawie VI ACa 365/14 LEX nr 1771052 wskazując, iż pogląd, że dwuletnie dziecko nie odczuwa cierpienia w związku z utratą rodziców jest błędny. Dwuletnie dziecko zapewne na tym etapie rozwoju emocjonalnego nie uświadamia sobie, dlaczego doszło do utraty rodziców, to jest dlaczego rodzice nagle zniknęli z jego życia, doświadczenie życiowe wskazuje jednak, że dziecko dwuletnie odseparowane od rodziców przeżywa silnie negatywne konsekwencje tej rozłąki.

W omawianej Powódka bezpowrotnie została pozbawiona pomocy matki w całym swoim życiu, jego wsparcia, miłości. Tragiczna śmierć matki gdy powódka miała 8-9 miesięcy i fakt, iż w chwili tego zdarzenia nie mogła ona ocenić właściwie jego znaczenia, a śmierć ta nie wywołała u niej wstrząsu psychicznego, nie zmienia ogólnej oceny utraconego dobra osobistego związanego z zerwaną więzią emocjonalną między dzieckiem, a matką. Zdaniem Sądu Okręgowego należy zwrócić uwagę, iż powyższa więź jest najsilniejsza w wieku niemowlęcym, kiedy matka pełni szczególną rolę dla swego dziecka.

Nie budzi wątpliwości Sądu, iż powódka od najmłodszych lat musi borykać się z trudnościami życia bez wsparcia jakiego mogła udzielić jej matka. W szkole podczas uroczystych apeli czy Dnia Matki przy M. S. nie ma jej matki. Wokół, jej rówieśnicy wychowują się w pełnych rodzinach gdzie oboje rodzice biorą udział w ważnych wydarzeniach szkolnych. Także inne ważne wydarzenia jak urodziny, święta zawsze będą dla powódki szczególnie przykre, bo zawsze będzie towarzyszyła jej świadomość braku matki. Wraz ze wzrostem dziecka i ta negatywna świadomość będzie się pogłębiać. Powódka bowiem nigdy już nie będzie mogła liczyć na wsparcie swojej matki także w przyszłości gdy sama jako dorosła kobieta będzie planowała założyć rodzinę, mieć dzieci. Także w innych kwestiach związanych z przyszłym życiem choćby związanych z wyborem zawodu, dalszego kształcenia powódka nie będzie mogła liczyć na wsparcie swojej matki. Nie budzi również wątpliwości Sądu, iż powódka została pozbawiona wsparcia matki w okresie dojrzewania, pierwszych miłości powódka, jej doświadczenia i rad oraz bezwarunkowej miłości.

Bezspornym pozostaje fakt, iż naruszenie dobra osobistego M. S. miało charakter nieodwracalny, a skutki tego tragicznego zdarzenia powódka odczuwa do dnia dzisiejszego i będzie odczuwała w przyszłości. Należy jednak

pamiętać, iż w chwili obecnej powódka rozwija się prawidłowo zarówno pod względem psychofizycznym jak i emocjonalnym. Od zdarzenia powodującego naruszenie dóbr osobistych upłynął już znaczny okres czasu. Trudno zatem podzielić pogląd pełnomocnika powódki o tak intensywnych odczuciach i przeżyciach, jakie wywołało naruszenie więzi emocjonalnych poprzez spowodowanie śmierci matki powódki. Ustalając wysokość należnego zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę także dotychczas wypłacone w postępowaniu likwidacyjnym odszkodowanie dla powódki za pogorszenie sytuacji życiowej. Należy zwrócić uwagę, iż odszkodowanie to wypłacono w 2007 roku i nie można pominąć zmiany siły nabywczej pieniądza w chwili wypłaty odszkodowania i dziś.

W ocenie Sądu zadośćuczynienie w kwocie 86.000 zł ponad dotychczas przyznane w wysokości 14.000 zł – łącznie 100.000 zł spełni funkcję kompensacyjną i złagodzi doznane przez powódkę krzywdy moralne. Z utrwalonego w orzecznictwie poglądu wynika, iż zasądzone zadośćuczynienie nie może być źródłem wzbogacenia (tak m.in. SN w wyroku z 9 lutego 2000 r., IICKN 582/98). W ocenie Sądu rozpoznającego sprawę przyznanie zadośćuczynienia w wysokości żądanej przez powódkę nie prowadzi do jej wzbogacenia. Należy wskazać, iż ustalając wysokość przyznanego zadośćuczynienia Sąd bierze pod uwagę aktualnie istniejące warunki ekonomiczne. Te wskazują, iż kwota 100.000 zł (łącznie zadośćuczynienia) nie stanowi bardzo wysokiej, nieadekwatnej wartości materialnej. Analizując wysokość zasądanego zadośćuczynienia można odnieść się do aktualnie obowiązujących cen i porównać je z wartością wielu powszechnych podstawowych dóbr materialnych (np. wartości nieruchomości itp.). Wysokość przyznanego zadośćuczynienia powinna opierać się na obiektywnych i sprawdzalnych kryteriach. Sąd orzekający powinien kierować się celami i charakterem zadośćuczynienia, przy uwzględnieniu indywidualnej sytuacji strony.

Wobec powyższego Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami orzeczono jak w pkt 1 wyroku i oddalono powództwo w pozostałym zakresie.

O odsetkach Sąd orzekł w myśl art. 481 k.c., zasądzając je od dnia następnego po dniu decyzji przyznającej powódce zadośćuczynienie w postępowaniu likwidacyjnym w kwocie 14.000 zł i odmawiającej jej wypłatę zadośćuczynienia w pozostałej części, gdyż od tej chwili stało się wymagalne w zakresie dochodzonej kwoty - 86.000 zł. Z uwagi na zmianę treści art. 481 k.c. z dniem 1 stycznia 2016 roku zasądzając należność na rzecz powódki wraz z odsetkami należało uwzględnić zmianę treści przepisu i określić, iż odsetki należne od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty mają charakter odsetek z opóźnienia.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd zgodnie z powołanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku. O kosztach Sąd orzekł zgodnie z art. 100 k.p.c., który stanowi, iż w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powódka żądała w niniejszej sprawie kwoty 136.000 zł. W wyroku Sąd zasądziła na jej rzecz kwotę 86.000 zł – co stanowi w przybliżeniu 64% wartości dochodzonego roszczenia i w takim stopniu powódka wygrała powyższą sprawę. W pozostałym zakresie Sąd oddalił jej żądanie co oznacza, iż przegrała sprawę w 36%. W niniejszej sprawie pełnomocnik powódki domagał się zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7234 zł. Również pełnomocnik pozwanej wniósł o zwrot kosztów postępowania. Stawka 7200 zł jest zgodna z §2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze zmianami) w sprawie opłat za czynności adwokackie w zw. z §2 rozporządzenia MS z dnia 3.10.2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za adwokackie (DZ.U. z 2016r, poz. 1668) oraz §2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zmianami) w sprawie opłat za czynności radców prawnych w zw. z §2 rozporządzenia MS z dnia 3.10.2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (DZ.U. z 2016r, poz. 1667). Skoro powódka wygrała sprawę w 64 % to w takim zakresie należy się jej również zwrot kosztów pełnomocnika tj. w kwocie 4630 zł – obliczonej od kwoty 7234 zł (plus opłata skarbową). Powódka przegrała sprawę w 36% i w takim stopniu winna zwrócić pełnomocnikowi pozwanej kwotę 2592 zł (7200 zł x 36%=2592). Po wzajemnym potrąceniu obu należności pozwana winna zwrócić powódce kwotę 2038 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd rozliczył koszty sądowe na które składały się opłata od pozwu i koszty sporządzonej w sprawie opinii biegłych z uwzględnieniem reguły z art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 623) i zgodnie z art. 100 k.p.c. uwzględniając stopień w jakim każdą ze stron wygrała sprawę. Powódka

była zwolniona od kosztów sądowych. W tej sytuacji od pozwanego należało pobrać opłatę od pozwu w zakresie w jakim przegrał on sprawę tj. 4300 zł – obliczoną od wartości uwzględnionego roszczenia (86.000 zł) oraz część kosztów sporządzenia opinii – 416,64 zł (64% od łącznej wartości sporządzonej opinii kwoty 651zł) – łącznie 4716,64 zł. Jednocześnie stosownie do powołanego wyżej art. 113 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał pobrać od powódki z zasądzonego jej świadczenia kwotę 2734,36 zł (2500 zł opłaty od pozwu w zakresie oddalonego żądania i 234,36 zł kosztów sądowych związanych ze sporządzoną opinią.

SSO Wojciech Modrzyński